

energiavirasto energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av
Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the
Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on:

Dokumentet är daterat: 20.02.2018

The document is dated:

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Natalia Buddén

Pvm / Datum / Date: 20.02.2018

Allekirjoitustapa / Signerat med / Signed with:

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 20.02.2018

Allekirjoitustapa / Signerat med / Signed with:

Tämä paketti koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat
- Sähköiset allekirjoitukset. Nämä eivät ole näkyvillä tässä asiakirjassa, mutta ne on yhdistetty siihen sähköisesti.

Tämä asiakirja on sinetöity sähköisellä allekirjoituksella.
Sinetti takaa asiakirjan aitouden.

[Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta paket består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument
- Elektroniska signaturer. Dessa syns inte i detta dokument, med de är elektroniskt integrerade i det.

Detta dokument har försetts med sigill genom elektronisk signatur.
Sigillet garanterar dokumentets äkthet.

[Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

[THE SIGNED DOCUMENT FOLLOWS ON THE NEXT PAGE >](#)

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu EU-direktiivin [1999/93/EY] mukaisella allekirjoituksella.

Detta dokument innehåller elektroniska signaturer enligt EU-direktivet [1999/93/EG] om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer.

This document contains electronic signatures using EU-compliant PAdES - PDF Advanced Electronic Signatures [Directive 1999/93/EC]

Paneliankosken Voima Oy
Mäkiläntie 7
27430 Panelia

Asiakkaan 11.4.2017 päivätty Energiavirastolle toimitettu tutkimuspyyntö

Paneliankosken Voima Oy:n perimä mikrotuotannon mittarointimaksu

Asianosainen

Paneliankosken Voima Oy

Vireilletulo

19.4.2017

Selostus asiasta

Tutkintapyynnön tekijä on 19.4.2017 lähettämässään tutkintapyynnössä pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan onko Paneliankosken Voima Oy toiminut lainvastaisesti periessään asiakkailta aurinkosähköjärjestelmän kytkemisen yhteydessä mikrotuotannon mittarointimaksun.

Tutkimuspyynnössään tutkintapyynnön tekijä toteaa, että verkkoyhtiö perustaa maksunsa Energiateollisuus ry:n ohjeistukseen "Mikrotuotannon liittäminen sähköverkkoon/Verkostosuositus YA9:13". Tutkintapyynnön tekijän mukaan on maksun perusteena lisäksi mainittu, että "Mittarista itsestään me emme peri maksua, vaan asennustyöstä ja ohjelmoinnista, tuotantopaikan perustamisesta jne. Mittarointi pitää tehdä, koska nykyiset mittarit mittavat vain kulutuksen, ei tuotantoa".

Tutkimuspyynnön liitteenä on esitetty tarjous, jossa mittarointimaksu on esitetty sekä mittarointimaksun tiimoilta käyty tutkintapyynnön tekijän ja Paneliankosken Voima Oy:n välinen sähköpostikeskustelu.

Vastinepyyntö

Energiavirasto on lähettänyt 31.5.2017 Paneliankosken Voima Oy:lle vastinepyynnön. Vastineessa Paneliankosken Voima Oy:tä pyydettiin vastaamaan erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Mistä asiakkaalle tarjouksessa esitetty 223,30 euron mikrotuotannon mittarointimaksu muodostuu?
2. Millä perusteella Paneliankosken Voima Oy perii edellä mainittua mikrotuotannon palvelumaksua?
3. Asiakkaalle antamanne s-postivastauksen (13.3.1017) perusteella "mikrotuotannon mittarointi tehdään, mikäli asiakas haluaa saada mahdollisesta ylituotannosta energiayhtiöltä hyvitystä. Ilman mittarin ohjelmointia/vaihtoa sähkö ei kulje verkkoon päin emmekä tiedä, paljonko pitäisi hyvittää". Kuka tämän mahdollisen hyvityksen asiakkaalle maksaa?
4. Onko Paneliankosken Voima Oy:llä ennestään mikrotuotantoa liitettynä sähköverkkoon?

Paneliankosken Voima Oy:n vastine

Paneliankosken Voima Oy vastaa Energiavirastolle 13.5.2017 antamassaan vastineessa vastauksenaan seuraavaa:

Paneliankosken Voima Oy on noudattanut ja noudattaa Energiateollisuus ry:n verkostosuosituksista YA9:13 (päivitetty 27.4.2016) Mikrotuotannon liittäminen sähköjakeluverkkoon. Ko. suosituksen perusteella olemme toimineet niin, että kun kohteeseen on vaihdettava uusi mittari mikrotuotannon takia, voimme verkonhaltijana lainsäädännön puitteissa laskuttaa kohteelta mittarin vaihdon aiheuttamat kustannukset, eli kertaluonteisen mittarointimaksun. Olemme näin mielestämme ottaneet linjauksessamme huomioon lainsäädännön sekä Energiaviraston tariffivaihtoa koskevan päätöksen.

Paneliankosken Voima Oy:n 223,30 euron suuruinen mikrotuotannon mittarointimaksu muodostuu mittarin ohjelmoinnista ja vaihtamisesta ns. kahteen suuntaan tunneittain mittaavaksi. Vaadittava työ koostuu mittarin ohjelmoinnista mittarinvalmistajalla erillislaskutuksen mukaan (nykyiset mittarit on toimitettava varastotamme uudelleen ohjelmoitavaksi valmistajalle), käynnistä kohteessa eli mittarinvaihdosta (työmääräarvio matkoineen keskimäärin 1,5 tuntia), mittarin poistamisesta ja uuden lisäämisestä luontajärjestelmään (työmääräarvio 0,5 tuntia) sekä tuotantokohteen perustamisesta mittaus- ja asiakastietojärjestelmiin (työmääräarvio vähintään 2 tuntia).

Mittarointimaksun suuruus perustuu siis työhön käytettävään aikaan palvelumaksuhinnastomme mukaisesti ja on siten mielestämme kustannusvastaava. Mittarointimaksu on näkynyt ja näkyy omanaan palvelumaksuhinnastossamme. Mielestämme on oikein periä mikrotuotannon mittarointimaksu tuottajalta, eikä sitä tule saattaa muiden asiakkaidemme tai sähköä kuluttavien maksettavaksi Energiateollisuus ry:n suosituksen mukaisesti.

Energiateollisuus ry:n suosituksen mukaisesti olemme linjanneet, että emme peri mikrotuotannon mittausmaksua muusta kuin ensimmäisistä mittaroinnista, jonka tulkitsemme tapahtuvan, kun joudumme mikrotuotannon myötä vaihtamaan kohteen mittarin.

Mittarointiin ja siihen liittyviin maksuihin on otettu kantaa myös mittausasetuksessa, jossa on ns. siirtymäsäännös. Tämä koskee näkemysemme mukaan kuitenkin vain asetuksen voimaantulohetken tilannetta: "Asetuksen voimaantullessa käytössä olevat muut mittauslaitteistot kuin tuntimittauslaitteistot sekä verkonhaltijan mittaustietoa käsittelevät tietojärjestelmät on saatettava 6 luvun 3-5 §:ssä asetettujen vaatimusten mukaisiksi yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla varustettujen sähkökäyttöpaikkojen ja pienimuotoisen sähköntuotannon osalta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010 sekä muiden sähkökäyttöpaikkojen osalta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013." Paneliankosken Voima Oy on tulkinnut, että mikäli jollain asiakkaalla olisi tuolloin ollut tuotantokohde, olisi mittari pitänyt vaihtaa ve-loituksetta.

Vastinepyynnössä kysymyksessä 3 esitetty sähköpostivastauksemme on ollut siinä mielessä epätasällinen, että sähkö kyllä kulkee myös Paneliankosken Voima Oy:n verkkoon päin ilman mittarin vaihtoa, mutta ainoastaan paikallisesti mittarilta pystytään lukemaan kumulatiivinen tuotetun energian määrä. Tuntilukemia ei mittarilta pystytä lukemaan ilman mittarin uudelleen ohjelmointia/vaihtoa. Asiakkaalle hyvityksen tuotetusta energiasta maksaa tuotetun energian ostava taho/yhtiö eli yleensä yhtiö, jonka kanssa asiakas on tehnyt sopimuksen sähkömyynnistä.

Paneliankosken Voima Oy:n verkkoon on liitettyä useita (noin 20 kpl) mikro-tuotantokohteita.

Selvyyden vuoksi mainittakoon, että Energiateollisuus ry:n suositusten mukaisesti Paneliankosken Voima Oy ei peri mikro-tuotantoasiakkailta mitään jatkuvia mittaus-palvelumaksuja.

Energiaviraston päätösluonnos ja Paneliankosken Voima Oy:n lausunto

Energiavirasto on 5.12.2017 päivätyllä lausuntopyynnöllä pyytänyt Paneliankosken Voima Oy:ltä hallintolain 34 §:n mukaisesti lausuntoa päätösluonnosta, koska virasto on katsonut, että asiassa tulee antaa verkonhaltijalle velvoittava päätös.

Paneliankosken Voima Oy on antanut lausunnon 27.12.2017 jonka mukaan päätösluonnoksen perustelujen runsaus ja monimuotoisuus kertoo, ettei asia ole yksiselitteinen vaan tulkinnanvarainen. Yhtiö ymmärtää, ettei Energiateollisuus ry:n suositukset ole sitovia.

Paneliankosken Voima Oy katsoo, ettei Energiaviraston tehtävänä ole tehdä tulkintoja yhtiöiden strategisista valinnoista, vaan päätösten on pohjaututtava tosi-asioihin. Kun yhtiön on päättänyt mittarointiin liittyvistä asioista vuonna 2009, ovat olosuhteet olleet toiset. Lisäksi lainsäädäntö on muuttunut tämän jälkeen. Paneliankosken Voima Oy:n näkemys mukaan ei ole asiakkaiden tasavertaista kohtelua, että toiset asiakkaat joutuvat maksamaan toisten asiakkaiden aiheuttamia kustannuksia. Yhtiö tulee kuitenkin korjaamaan toimintansa Energiaviraston päätöksen mukaiseksi.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukaan sähköverkkotoiminnalla tarkoitetaan sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön; sähköverkkotoimintaan kuuluvat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö, verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, sähkön mittaus, asiakaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita verkon palveluja varten;

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 22 §:n mukana verkonhaltijan on järjestettävä sähköverkkossaan taseselvityksen ja laskutuksen perustana oleva sähköntoimitusten mittaus sekä mittautietojen rekisteröinti ja ilmoittaminen sähkömarkkinoiden osapuolille. Laskutuksessa tarvittavat mittautiedot on ilmoitettava sähkön toimittajalle sähkönkäyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti.

Verkonhaltijan on mittauspalvelua järjestäessään pyrittävä edistämään verkon käyttäjien tehokasta ja säästäväistä sähkönkäyttöä sekä sähkönkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntämistä.

Verkonhaltija voi tarjota mittauspalvelua joko omana työnä tai hankkia palvelun. Palvelu voidaan hankkia tällöin myös sähkökaupan muulta osapuolelta.

Tarkempia säännöksiä sähköntoimitusten mittauksesta sähköverkoissa annetaan valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea:

- 1) sähkönkäyttöpaikan ja voimalaitoksen varustamista mittauslaitteistolla;
- 2) mittauslaitteistolle ja -järjestelmälle asetettavia vaatimuksia;
- 3) mittauslaitteiston lukemista;

4) mittaustiedon hyödyntämistä;

5) mittauspalveluissa käytettävää aikajaotusta.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiseksi.

Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista.

Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittämisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta (66/2009) sekä asetuksen muutos (2017/2016)

Valtioneuvoston asetuksessa sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta (66/2009 sekä muutos 2017/2016), jäljempänä mittausasetus, 1 luvun 1 §:n 10 kohdan mukaan tarkoitetaan tuntimittauksella tasatunnein tapahtuvaa sähkön määrän mittaamista ja tämän mittaustiedon rekisteröintiä mittauslaitteiston muistiin.

Mittausasetuksen 1 luvun 1 §:n 11 kohdan mukaan tarkoitetaan *tuntimittauslaitteistolla* laitteistoa tai laitteistojen yhdistelmää, joka mittaa ja rekisteröi laitteiston muistiin sähkönkulutuksen tai verkkoon syötön tasatunneittain ja jonka rekisteröimä tieto voidaan lukea laitteiston muistista viestintäverkon välityksellä.

Mittausasetuksen 4 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan taseselvityksen tulee perustua tuntimittaukseen. Sähkön vähittäismyynnin osalta voidaan kuitenkin soveltaa muun mittaustavan ja tyyppikuormituskäyrän yhdistelmää siten kuin jäljempänä säädetään.

Mittausasetuksen 6 luvun 2 §:ssä on sähkönkäyttöpaikan varustamisesta mittauslaitteistolla säädetty, että sähköverkkoon liitetty sähkönkäyttöpaikka tulee varustaa sähkönkulutuksen mittaavalla mittauslaitteistolla. Jos sähköliittymään kuuluu useita sähkönkäyttöpaikkoja, joihin sähkö myydään sähköverkon kautta, tulee kukin sähkönkäyttöpaikka erikseen varustaa mittauslaitteistolla.

Mittauslaitteisto ei ole pakollinen sähköverkkoon liitettyssä verkonhaltijan sähkölaitteistossa eikä sähkönkäyttöpaikassa, jonka pääsulake on pienempi kuin 3 x 25 ampeeria, jos sähkönkäyttöpaikan sähkönkulutus voidaan arvioida riittävän tarkasti.

Mittausasetuksen 6 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan sähköntuotantolaitos, joka syöttää sähköä sähköverkkoon siinä siirrettäväksi, tulee varustaa mittauslaitteistolla.

Mittausasetuksen 6 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan sähkönkulutuksen ja pienimuotoisen sähköntuotannon mittauksen tulee perustua tuntimittaukseen ja mittauslaitteiston etäluentaan.

Mittausasetuksen 6 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan jakeluverkonhaltija voi poiketa tuntimittausveloitteesta enintään 20 prosentissa jakeluverkon sähkönkäyttöpaikoista, jos poikkeuksen piiriin kuuluva sähkönkäyttöpaikka:

- 1) on varustettu enintään 3 x 25 ampeerin pääsulakkeilla;
- 2) on varustettu yli 3 x 25 ampeerin pääsulakkeilla, sähkönkulutus sähkönkäyttöpaikassa on enintään 5 000 kilowattituntia vuodessa ja sähkö ostetaan sähkönkäyttöpaikkaan sähkömarkkinalain 21 §:ssä tarkoitetuilla ehdoilla."

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013)

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (jäljempänä valvontalaki) 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Valvontalain 9 §:n mukaan Energiaviraston on veloitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontalain 29 §:n mukaan Energiaviraston on käsiteltävä sille osoitetut sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain käsittelylaitteiston haltijoita koskevat tutkintapyynnöt kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyynnön käsittelyaikaa voidaan pidentää tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

Perustelut

Sähkömarkkinalain 1 §:n tavoitesäännöksen mukaan "sähkömarkkinalain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille. Lain tavoitteiden toteutuminen ilmenee viime kädessä sen vaikutuksina sähkön loppukäyttäjille. Lain tavoitesäännöstä tulkittaessa

on huomioitava myös sähkömarkkinalain tavoite uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energiankäytön edistämisestä.”

Sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukaan ”sähköverkkotoiminnalla tarkoitetaan sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön. Säännöksen mukaan sähköverkkotoimintaan kuuluvat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö, verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, *sähkön mittaus* (kursivoitu tässä) asiakaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita verkon palveluja varten.”

Sähkömarkkinalain 3 §:n määritelmien mukaisesti sähköverkkotoiminnan kokonaisuuteen kuuluu myös sähkön mittaus. Näin ollen sähkön mittausta koskevat samat säännökset kuin sähköverkkotoimintaa yleisesti.

Sähkön mittausta ei voida lain määritelmän vastaisesti arvioida erillisenä palveluna. Näin ollen myös sähkön mittauksesta perittävät maksut tulee huomioida sähköverkkopalveluista perittävissä maksuissa.

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan ”verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan verkkopalveluiden tarjonnan tulisi tapahtua verkon käyttäjille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Se merkitsee, että tietty palvelu olisi tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille verkon käyttäjille.

Koska sähkön mittauksen on katsottava olevan edellä esitetyllä tavalla osa sähköverkkotoimintaa, koskevat edellä mainitut säännökset palveluiden tasapuolisuudesta ja syrjimättömyydestä sähkön mittausta.

Sähkömarkkinalain 22 §:n 1 momentin mukaan ”verkonhaltijan on järjestettävä sähköverkossaan taseselvityksen ja laskutuksen perustana oleva sähköntoimitusten mittaus sekä mittaustietojen rekisteröinti ja ilmoittaminen sähkömarkkinoiden osapuolille. Laskutuksessa tarvittavat mittaustiedot on ilmoitettava sähkön toimittajalle sähkönkäyttöpaikka- tai mittauskohteisesti.”

Sähkömarkkinalain 22 §:n 2 momentin mukaan ”verkonhaltijan on mittauspalvelua järjestäessään pyrittävä edistämään verkon käyttäjien tehokasta ja säästäväistä sähkönkäyttöä sekä sähkönkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntämistä.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan ”verkonhaltijan tulisi mittauspalvelua järjestäessään pyrkiä edistämään asiakkaidensa tehokasta ja säästävää sähkön käyttöä sekä sähkönkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntämistä. Ehdotuksella pyritään varmistamaan, että verkonhaltijat huomioisivat energiatehokkuusnäkökulman ja asiakkaiden sähkönkulutuksen ohjaustarpeet mittauspalveluiden tarjonnassa.”

Sähkömarkkinalain lain 24 §:n 1 momentin mukaan "verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille." Edelleen sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaan "verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista." Sähkömarkkinalain 24 §:n 3 momentin mukaan "verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon."

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, yksityiskohtaiset perustelut) mukaan sähkömarkkinalain 24 §:n 1 momentin mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille.

Tämä merkitsee, että tietty palvelu on tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Yleisistä myyntiehdoista ja -hinnoista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi asiakas voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka hintaa ei voi määrittellä yleisen tariffin perusteella. Edelleen lain esitöiden mukaan monopoliasemassa olevalta verkkotoiminnalta tulisi edellyttää hinnoittelun kohtuullisuutta. Hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus, että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Peruseriaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta arvioidaan siten kunkin verkonhaltijan kustannusten perusteella.

Edellä esitetyllä tavalla sähkön mittauksen on katsottava olevan osa verkonhaltijan verkkopalvelua. Näin ollen myös sähkömarkkinalain 24 §:n säännökset verkkopalvelun hinnoittelusta tulee sovellettavaksi myös sähkön mittauksesta perittäviin maksuihin. Energiaviraston näkemyksen mukaan nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa ei ole kyse säännöksen perusteluissa viitatussa asiakkaan edellyttämästä tavallisesta poikkeavasta palvelusta, koska kysymys on sähköverkkotoimintaan kuuluvasta palvelusta, joka on sähköverkonhaltijan vastuulla.

Yhteenvetona edellä esitetystä Energiavirasto toteaa, että sähkön mittauksen järjestämisessä on kysymys verkonhaltijan sähköverkkotoiminnan kokonaisuuteen liittyvästä palvelusta, joka on siten verkonhaltijan vastuulla. Näin ollen sähkön mittauksessa tulee noudattaa sähkömarkkinalain asettamia velvoitteita palvelujen ja hinnoittelun tasapuolisuudesta ja syrjimättömyydestä. Lisäksi on huomioitava lain 1 §:ssä ja 22 §:n 2 momentissa lausuttu tavoite edistää asiakkaan tehokkaasta ja säästävästä sähkön käyttöä sekä sähkönkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntäminen. Näiden säännösten tarkoituksena on huomioida uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistäminen ns. RES-direktiivin (2009/28/EY)¹ mukaisesti.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/28/EY, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta

Verkkotoiminnasta perittävistä maksuista ei säädetä yksityiskohtaisesti sähkömarkkinalaissa. Sähkömarkkinalain 24 §:ssä säädetään verkkopalveluiden myyntihinnoista. Edelleen sähkömarkkinalain 20 §:n liittämismaksuista koskevassa säännöksessä säädetään liittämiskustannuksista. Edelleen valvontalain 10 §:ssä, säädetään Energiaviraston tehtävästä vahvistaa ”menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi” (ValvL 10 § 1 mom. 1 kohta) sekä ”verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi”

Edellä esitetty huomioiden sähkömarkkinalainsäädäntö tuntee ainoastaan asiakkaalta perittäväksi siirtopalvelumaksuja sekä liittämismaksuja. Lisäksi lain 24 §:ssä on edellä mainitulla tavalla mahdollista poikkeustapauksissa periä asiakkailta maksu asiakkaan edellyttämästä tavanomaisesta poikkeavasta palvelusta. Aiemmin verkonhaltijalla oli oikeus periä mittauksesta kohtuulliset kustannukset, koska asiakkaalla oli mahdollisuus myös itse omistaa mittari. Tuntimittausvelvoitteen myötä mittarit siirrettiin verkonhaltijan monopolitoiminnan piiriin kustannussäästösyistä ja samassa yhteydessä poistettiin säännös erillisten maksujen perimisestä. Käytännössä palvelu on siis sama kaikille verkon käyttäjille, eikä siitä tule erillistä maksua, etenkin kun käyttöpaikalle ei tuoda uutta mittaria, vaan nykyinen mittari uudelleen ohjelmoituna.

Nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa asiakkaalta on peritty maksu mittarin uudelleenohjelmointiin liittyen, koska mittari ei ole kyennyt mittaamaan ns. kahteen suuntaan, kun asiakas on liittänyt sähkökäyttöpaikkaan myös tuotantoa.

Energiaviraston näkemyksen mukaan mittarin uudelleenohjelmointi ja siihen liittyvät työsuoritteet, josta asiakasta on laskutettu, ei ole sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisia asiakkaan edellyttämää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, josta voisi periä asiakkaalta maksun, kun huomioidaan, että sähkön mittaus on sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukaan osa sähköverkkotoimintaa, ja että lain 22 §:n 2 momentin perusteella verkonhaltijalle on asetettu velvollisuus edistää verkon käyttäjien tehokasta ja säästäväistä sähkökäyttöä sekä sähkökäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntämistä.

Todettakoon, että sähkömittarit ovat verkonhaltijan omaisuutta ja tulevat näin olla huomioiduksi verkkotoiminnan kustannuksissa. Tämänkin johdosta erillistä mikrotuotannon mittarointimaksua on pidettävä sähkömarkkinalain vastaisena.

Energiavirasto toteaa, että on ollut yhtiön strateginen valinta toteuttaa sähkön mittaus sellaisilla laitteilla, jotka mittaavat ainoastaan sähkön kulutusta, mutta eivät ilman uudelleenohjelmointia voi mitata sähkön tuotantoa. Virasto toteaa, että yhtiö olisi myös alun perin voinut valita mittauslaitteiston, joka mittaa kahteen suuntaan ilman, että mittauslaite joudutaan poistamaan ja toimittamaan mittarin valmistajalle uudelleenohjelmoitavaksi. Kustannuksia siitä, että mittarit joudutaan jälkikäteen uudelleenohjelmoimaan, ei voida asettaa asiakkaan maksettavaksi. Energiaviraston näkemyksen mukaan uudelleenohjelmoinnista aiheutuvan maksun periminen saattaa asiakkaat sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n vastaisesti epätasa-arvoiseen asemaan.

Antamassaan vastineessa Paneliankosken Voima Oy toteaa toimineensa Energiateollisuus ry:n suositusten ja lainsäädännön puitteissa veloittaessa mikrotuotannolta mittarin vaihdosta aiheutuneet kustannukset eli kertaluonteisen mittarointimaksun. Samalla Paneliankosken Voima Oy kertoo ottaneensa linjauksessaan huomioon lainsäädännön sekä Energiaviraston tariffin vaihtoa koskeneen päätöksen (Dnro 408/420/2008) vuodelta 2009.

Energiateollisuus ry on verkostosuosituksessaan (YA9:13; päivitetty 27.4.2016) todennut, että se suosittaa, ettei muusta kuin ensimmäisistä perittäisi maksua. Kuitenkin Energiateollisuus ry toteaa samaisessa suosituksessa, että mikrotuotannolta voisi mittarinvaihdon yhteydessä periä lainsäädännön puitteissa mittarin vaihdosta aiheutuneet kustannukset, eli kertaluonteisen mittarointimaksun. Samalla suosituksessa viitataan Energiaviraston (aiemmin Energiamarkkinavirasto) tariffinvaihtoa koskeneeseen päätökseen (Dnro 408/420/2008).

Edellinen huomioon ottaen Energiateollisuus ry:n suositus kuitenkin mahdollista mittarointimaksun perimisen vain ensimmäisistä. Ensimmäisillä ei kuitenkaan Energiaviraston näkemyksen mukaan tarkoiteta olemassa olevan mittarin uudelleenohjelmointia tai vaihtoa uuteen mittariin, vaan suositus koskee uuden kulu- /tuotantokohteen mittarointia eli kohteen ensimmäistä.

Energiavirasto toteaa, että Energiateollisuus ry:n suositukset eivät ole sitovia, vaan toimintaa ohjaavia. Suosituksilla ei voida ohittaa sähkömarkkinalain säännöksiä tai muita velvoittavia oikeuslähteitä. Näin ollen Energiateollisuus ry:n antamalla suosituksella ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, onko verkonhaltija toiminut sähkömarkkinalain mukaisesti. Selvyyden vuoksi viitaten Paneliankosken Voima Oy:n lausuntoon päätösluonnoksesta 27.12.2017 Energiavirasto toteaa, ettei Energiavirastolla ole toimivaltaa hyväksyä alan itselleen laatimia toimintaohjeita tai suosituksia, vaan viraston toimivalta rajoittuu edellä mainittuihin sähkömarkkinalain- ja valvontalain säädöksiin.

Sekä Paneliankosken Voima Oy:n vastineessa, että Energiateollisuus ry:n suosituksessa viitataan Energiaviraston tekemään tariffin vaihtoa koskeneeseen päätökseen ja siinä esitettyihin ratkaisuihin (päätös annettu 15.5.2019). Ratkaisun teon juridisena pohjana päätöstä tehtäessä on ollut aikaisempi sähkömarkkinalaki (386/1995) sekä Valtioneuvoston asetus mittauspalveluiden aikajaotuksesta sähköjakeluverkoissa (183/2004). Uusi ja nykyisin voimassa oleva Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta astui voimaan 1.1.2019 sekä uusi ja nykyisin voimassa oleva sähkömarkkinalaki (588/2013) astui voimaan 1.9.2013.

Edellä esitetty huomioiden kyseessä olevaa mikrotuotannon mittarointitapausta ja siitä perittyä maksua ei tässä tapauksessa ole syytä tarkastella vanhentuneen lainsäädännön, asetuksen eikä niiden pohjata tehtyihin ratkaisuihin tukeutuen.

Ratkaisu

Paneliankosken Voima Oy on toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n, 22 §:n ja 24 §:n vastaisesti periessään asiakkaalta erillisen mikrotuotannon mittarointimaksun.

Korjaavat toimenpiteet

Paneliankosken Voima Oy:n tulee poistaa palvelumaksuhinnastostaan mikrotuotannon mittarointimaksu. Lisäksi Paneliankosken Voima Oy:n tulee palauttaa valvontalain 9 §:n perusteella asiakkailta 31.12.2013 jälkeen perimänsä mikrotuotannon mittaroinnista perimänsä maksun asiakkaille kolmen (3) kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 1§, 3 § 6 k, 18§, 22 §, 24 §, 106 § 2 mom.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 9 §, 29 §

Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta (66/2009) 1: 1 § 10 ja 11 k, 4: 1§ 3 mom, 6: 2 §, 3§ 1 mom, 4 § 1 mom, 8 § 1 mom.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus Paneliankosken Voima Oy:lle on päätöksen liitteenä.

Liite Valitusosoitus

Jakelu Paneliankosken Voima Oy
Tutkintapyyntöön tekijä

Maksutta